

Archeologienota

Leuven Meikeverstraat

Programma van maatregelen

Johan Claeys

2017

1 Administratieve gegevens

Projectcodes:	Bureaustudie: 2017K173
Betrokken actoren:	Johan Claeys (erkend archeoloog 2017/180): projectleider
Locatie:	Percelen gelegen tussen de Meikeverstraat en Diestsesteenweg in Kessel-Lo (3010 Leuven) Dichtstbijzijnde adressen: • Diestsesteenweg 545, 3010 Leuven (Delhaize Kessel-Lo) • Laurent-Benoit Dewezlaan 2, 3010 Leuven
Lambert coördinaten	(bounding box coördinaten – Lambert 72) ZW: x = 176 188,66 m / y = 175 180,80 m NO: x = 176 309,16 m / y = 175 386,43 m
Kadastrale gegevens:	Leuven / Afdeling 7 Kessel-Lo / Afdeling 1 / Sectie C / Perceelnrs. 132G, 132T en 133R8 (geen perceelnr. voor meest W perceel)
Oppervlakte van het terrein:	ca. 9.850 m ² (ca. 0,985 ha)
Topografische kaart:	Zie Figuur 1

2 Programma van maatregelen

2.1 Aanleiding vooronderzoek

De stad Leuven voorziet een nieuwe verkaveling in het verlengde van de huidige Meikeverstraat tussen de Laurent-Benoit Dewezlaan en de Diestsesteenweg (N2). Daarbij wordt de Meikeverstraat doorgetrokken tot aan de Diestsesteenweg (Figuur 1). De werken worden zowel op openbaar domein als op privaat domein uitgevoerd. De zone waar de rijweg komt is reeds toegevoegd aan het openbaar domein (geen perceelsnummer) en de private percelen (132G, 132T en 133R8) zijn eigendom van de stad Leuven en toegankelijk.

Er wordt tot 2,50 m diep gewerkt voor de aanleg van de riolering in het verlengde van de Meikeverstraat. Aangezien het hier een nieuw aan te leggen weg betreft is er geen bestaand gabarit van oudere rioleringen. Er zijn op dit ogenblik geen definitieve plannen voor de verkaveling ten oosten van deze weg. De voorlopige plannen tonen twee grote bouwvolumes (respectievelijk 874 m² en 824 m² in oppervlakte), gescheiden door een nieuw aan te leggen zijweg van de Meikeverstraat. Aangezien er in de definitieve versie nog kan afgeweken worden van deze voorlopige plannen, wordt er uitgegaan van een maximale verstoring van eventueel aanwezige archeologische waarden.

Aangezien de oppervlakte van het plangebied het oppervlaktecriterium van 3.000 m² overschrijdt en het plangebied volgens het Gewestplan volledig in woongebied valt dient een bekrachtigde archeologienota bij de verkavelingsaanvraag te worden toegevoegd.

2.2 Conclusies prospectie zonder ingreep in de bodem

Op basis van het landschappelijke luik van de bureaustudie kan geconcludeerd worden dat de topografische kenmerken van en de aanwezige bodemtypes binnen het plangebied geschikt zijn voor permanente menselijke aanwezigheid (nederzettingen) en gunstig zijn voor een relatief goede bewaringstoestand van een eventueel in situ archeologisch bodemarchief. Het beschikbare historische kaartmateriaal lijkt aan te tonen dat er geen bebouwing binnen het plangebied was in de nieuwe tijd en nieuwste tijd, maar geeft geen uitsluitel voor oudere periodes.

In de vallei van de Abdijbeek-Molenbeek, ten oosten van Leuven, is tot op heden weinig gravend archeologisch onderzoek uitgevoerd. De meeste kennis van dit gebied berust op losse vondsten en vondstconcentraties ingezameld bij veldprospecties. Hierdoor zijn er ongetwijfeld een aantal hiaten in onze kennis van het gebied, in het bijzonder wat betreft de vroegere periodes. Een proefsleuvenonderzoek op een ca. 5,8 ha groot terrein onmiddellijk ten noordwesten van het plangebied heeft geen behoudenswaardige archeologische sites opgeleverd, maar die resultaten kunnen niet één op één overgenomen worden voor het huidige plangebied.

De huidige bureaustudie volstaat dus niet om de in de onderzoeksopdracht vooropgestelde onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Daarom wordt er in dit Programma van Maatregelen een vervolgtraject van het archeologische onderzoek uitgetekend.

2.3 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het uiteindelijke doel van het proefsleuvenonderzoek is een uitspraak te kunnen doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Een proefsleuvenonderzoek garandeert een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed, terwijl de spreiding van de werkputten een maximum aan kenniswinst kan opleveren.

Om het proefsleuvenonderzoek als geslaagd te beschouwen, moeten minstens de in het Verslag van Resultaten opgenomen onderzoeksvragen (§ 2.1) beantwoord kunnen worden. Aanvullend kunnen onderstaande onderzoeksvragen een leidraad vormen voor de interpretatie van de verzamelde data:

- *Zijn er sporen en/of vondsten aanwezig? Indien ja:*
 - *Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?*
 - *Wat is de bewaringstoestand van de sporen en/of vondsten?*
 - *Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?*
 - *Kunnen er verschillende periodes worden herkend binnen het spoor- en vondstensemble?*
 - *Wat is de relatie tussen de sporen, de bodem en de geomorfologische situatie?*
- *Indien er geen sporen aangetroffen worden: kan er een natuurlijke of menselijke oorzaak aangewezen worden voor de afwezigheid van een sporenveld? Zo ja, welke?*
- *Is een vervolgonderzoek noodzakelijk en zo ja, in welke vorm / op welke oppervlakte?*

Het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek kan als succesvol beschouwd worden, wanneer de hierboven vermelde onderzoeksvragen, alsook de onderzoeksvragen uit het bureauonderzoek, kunnen beantwoord worden en er uit de resultaten een conclusie kan getrokken worden op basis waarvan:

- a) *ofwel kan gerechtvaardigd worden waarom er geen verder archeologisch onderzoek nodig zal zijn binnen het plangebied.*
- b) *ofwel een vervolgtraject kan voorgelegd worden voor verder archeologisch onderzoek binnen het plangebied.*

2.4 Onderzoeksstrategie en –methode

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria:

- is het *mogelijk* deze methode toe te passen op dit terrein?
- is het *nuttig* deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?
- is het overdreven *schadelijk* voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
- is het *noodzakelijk* deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Na het reeds uitvoeren van de bureaustudie bestaan de mogelijk nog in te zetten onderzoekstechnieken uit:

- ingrepen zonder ingreep in de bodem:
 - landschappelijk bodemonderzoek door middel van boringen
 - geofysisch onderzoek
 - veldkartering
 - verkennend archeologisch booronderzoek
 - waarderend archeologisch booronderzoek
- ingrepen met ingreep in de bodem:
 - proefsleuven
 - proefputten (in functie van steentijdsites)

Alle hierboven vermelde ingrepen kunnen uitgevoerd worden, maar zijn niet allemaal nuttig voor het onderzoek. Zo kan er op basis van de bureaustudie voldoende informatie worden verzameld met betrekking tot de binnen de plangebied aanwezige bodemtypes en –bewaring. Er zijn geen landschappelijke of antropogene factoren die aangeven dat (een deel van) het plangebied kansloos is op het aantreffen van in situ archeologische overblijfselen. Het landschappelijk bodemonderzoek kan daarom deel uitmaken van een proefsleuvenonderzoek (zie verder) en hoeft niet uitgevoerd worden als een tussenliggende fase in de vorm van boringen. Veldkartering zal ons niet in staat stellen om voldoende betrouwbare informatie te verzamelen om de onderzoeksvragen te beantwoorden. Verkennende/waarderende archeologisch booronderzoeken, alsook proefputten, kunnen niet als nuttig beschouwd worden, aangezien er op dit ogenblik geen concrete aanwijzingen zijn voor de aanwezigheid van steentijdsites binnen het plangebied. Geofysisch onderzoek biedt een meerwaarde voor het in kaart brengen van bepaalde types archeologische sporen (muurwerk, verhardingen, grootschalige ontgravingen, magnetische anomalieën,...) zonder bodemingreep. Op basis van het beschikbare historische kaartmateriaal kan echter geconcludeerd worden dat er wellicht geen vindplaatsen uit de late middeleeuwen, nieuwe tijd en nieuwste tijd – m.a.w. de periodes die in de Lage Landen een groot deel van dit soort

sporen heeft nagelaten – binnen het plangebied verwacht moeten worden. Daardoor verliest een eventueel geofysisch onderzoek een deel van haar nut. Bovendien is de oppervlakte van het plangebied relatief klein, waardoor de kosten voor de inzet van een vlakdekkend geofysisch onderzoek moeilijker te rechtvaardigen zijn.

Er kan geconcludeerd worden dat een proefsleuvenonderzoek de logische volgende fase is binnen het archeologische onderzoekstraject. Ondanks het feit dat het hier een techniek met impact op de bodem betreft, is het de meest aangewezen onderzoekstechniek om, na het reeds uitgevoerd hebben van een bureauonderzoek, aanvullende kennis te vergaren over het landschappelijke en archeologische bodemarchief van het plangebied. Het uitvoeren van een proefsleuvenonderzoek zal de onderzoeker in staat stellen een antwoord te formuleren op de onderzoeksvragen die gepaard gaan met een archeologienota. Het bepalen van de noodzaak van eventuele verdere onderzoeksstappen binnen het vooronderzoek zal afhankelijk zijn van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek.

2.5 Onderzoekstechnieken

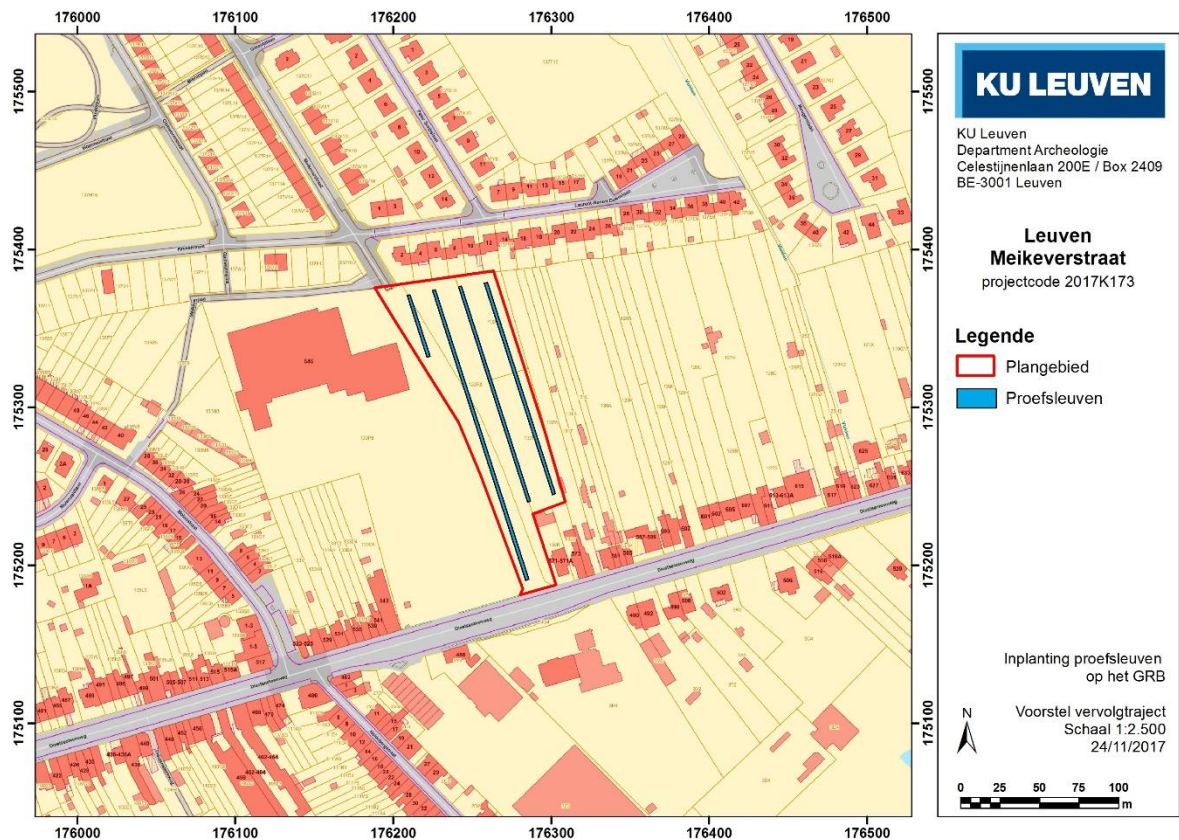
Door te kiezen voor vier werkputten in de lengterichting van het plangebied, parallel aan de oostelijke perceelsgrens, wordt een ideale spreiding over het terrein verkregen (Figuur 1 – Figuur 4). In de langste werkputten kan dankzij die oriëntatie ook een volledige dwarsdoorsnede van de eventuele bodemveranderingen gedocumenteerd worden, aangezien de werkputten de opeenvolgende gekarteerde bodemtypes aansnijden. De werkputten zijn respectievelijk ca. 40 m, 190 m, 140 m en 140 m lang en telkens 2 m breed. Op die manier wordt een dekkingsgraad van ca. 10 % van de totale oppervlakte van het plangebied bereikt. De werkputten liggen ca. 15 m uit elkaar (middenpunt tot middenpunt) en op minimum 5 m van de randen van het perceel. Er is dus voldoende bewegingsvrijheid gegarandeerd voor de kraanmachine en er kan waar nodig in alle richtingen worden uitgebreid door middel van kijkvensters en/of volgsleuven om tot een dekking van 12,5 % te komen. Op basis van de landschappelijke karakteristieken kan gesteld worden dat het meer dan waarschijnlijk een site zonder complexe stratigrafie betreft, waarbij het documenteren van één vlak volstaat.

Het onderzoek wordt uitgevoerd zoals beschreven in hoofdstuk 8.6.3. van de Code van Goede Praktijk (CGP) 2.0.

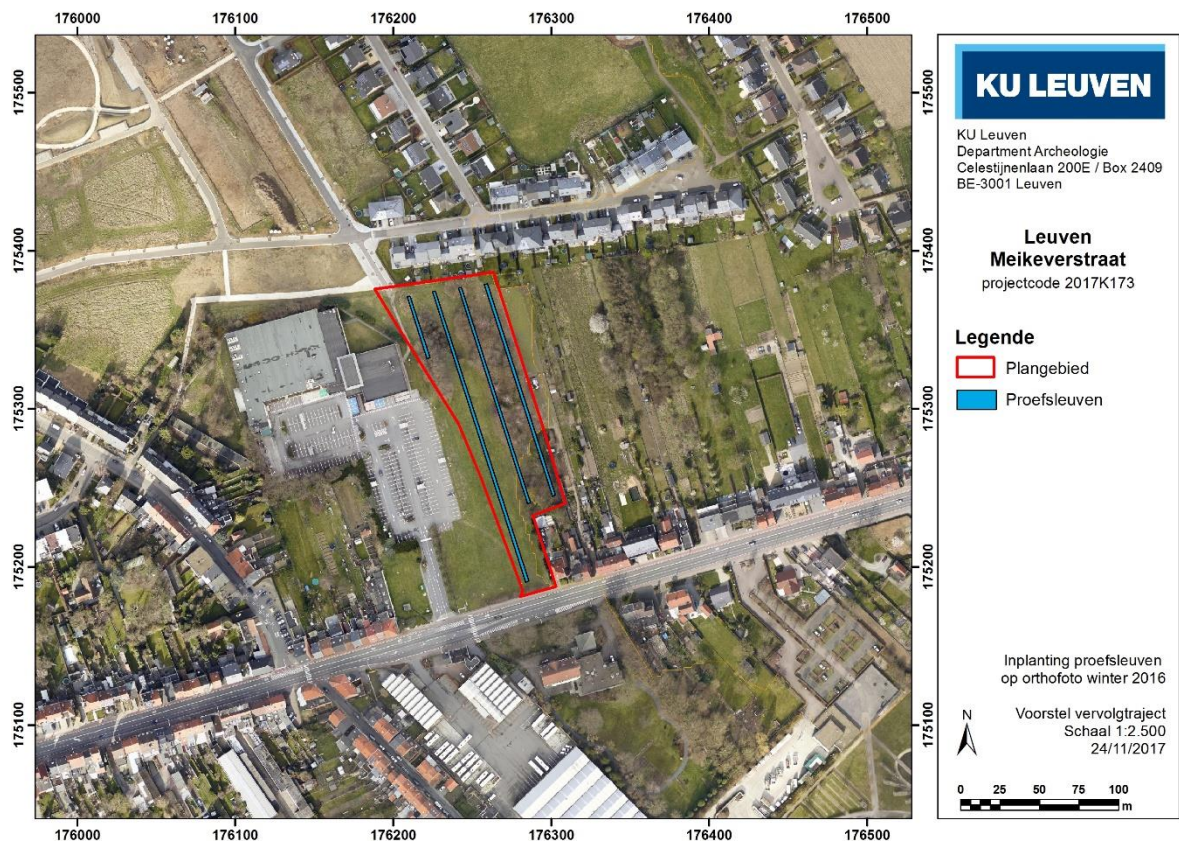
2.6 Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Vooraleer er kan overgegaan worden op een proefsleuvenonderzoek, moet het terrein vrij gemaakt zijn van bomen en andere obstakels die het graven van continue sleuven in de weg staan.

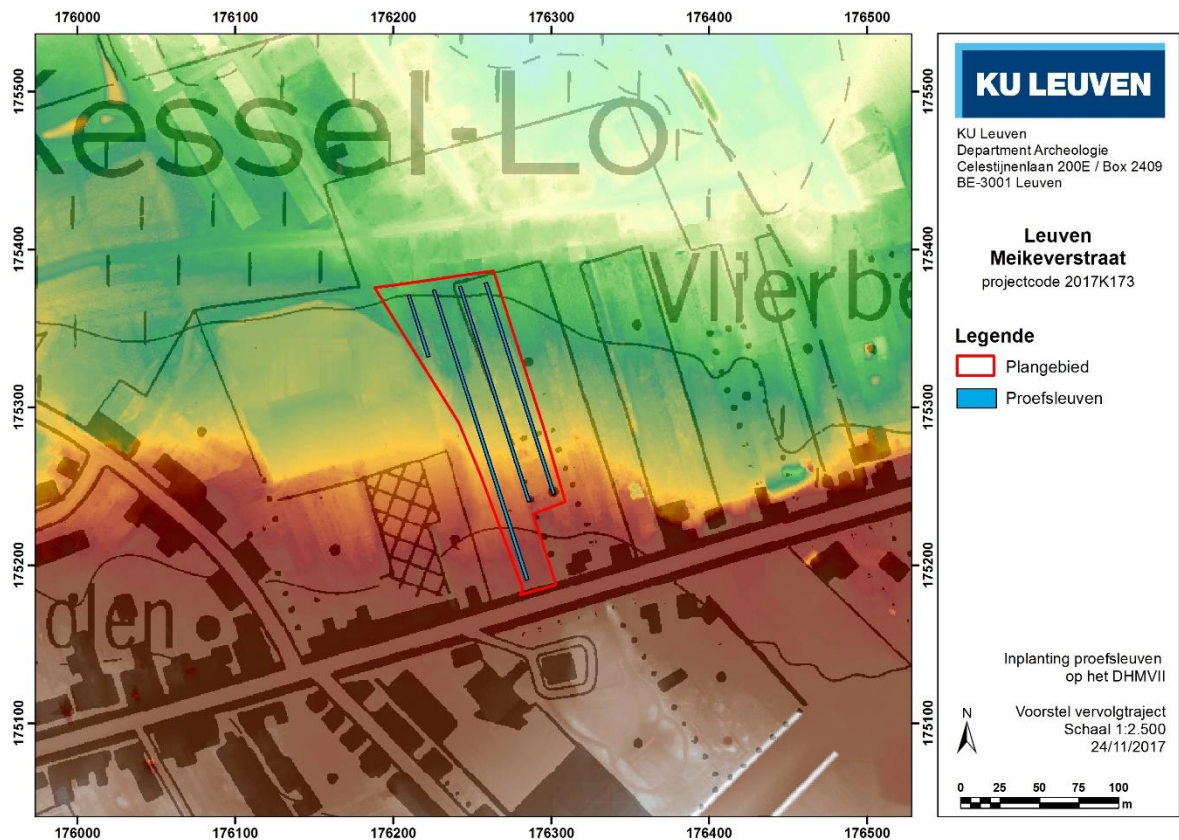
Bij het proefsleuvenonderzoek dient er daarnaast bijzondere aandacht te gaan naar het mogelijke aantreffen van steentijdconcentraties.

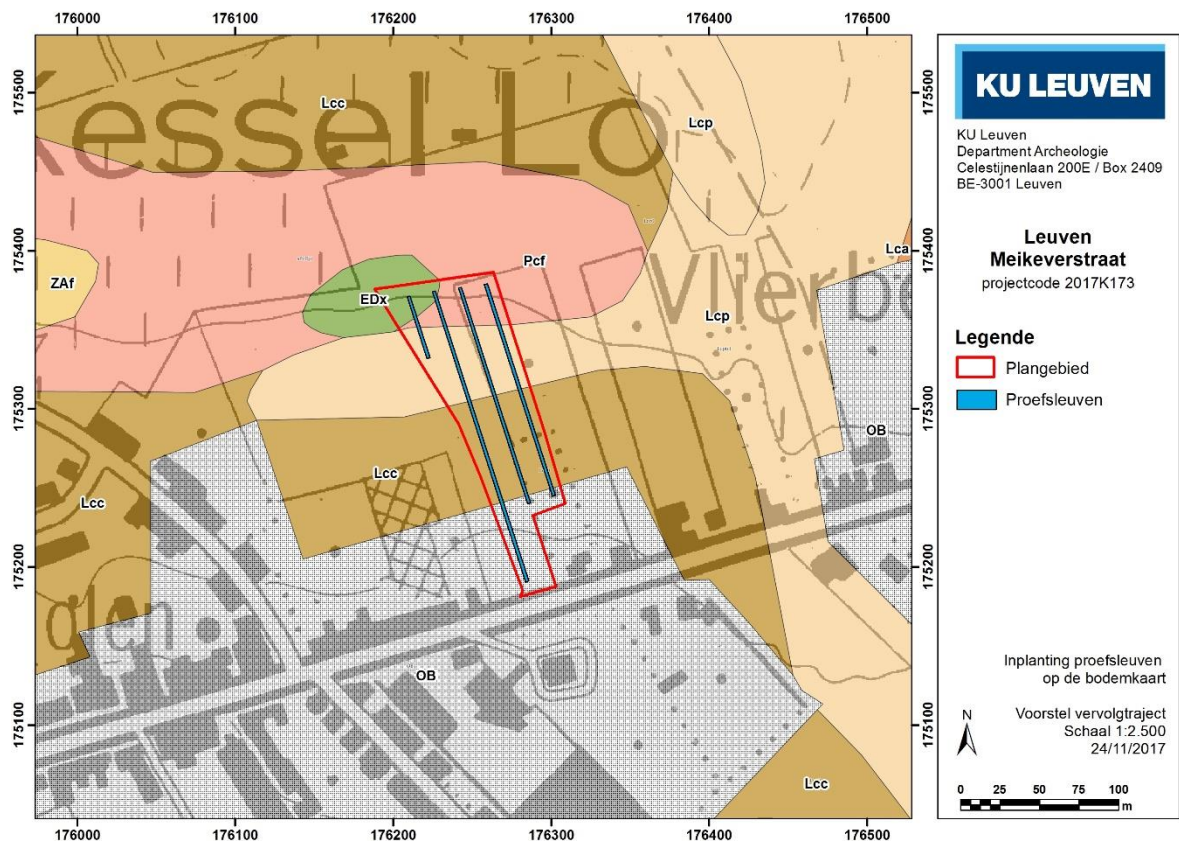
Figuur 1. Inplanting van de proefsleuven ten opzichte van het Groot Referentie Bestand (© AGIV).

Figuur 2. Inplanting van de proefsleuven ten opzichte van orthofoto serie winter 2016 (© NGI).

Figuur 3. Inplanting van de proefsleuven ten opzichte van het hoogtemodel (© GDI-Vlaanderen).

Figuur 4. Inplanting van de proefsleuven ten opzichte van de bodemkaart (© DOV).